

دانشگاه علامه طباطبائی

دانشکده ادبیات فارسی و زبان‌های خارجی

گروه زبان‌شناسی، آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان،

و

فرهنگ و زبان‌های باستانی

موضوع:

بررسی خطاهای نحوی ویتنامی‌زبانان در یادگیری زبان فارسی

استاد راهنما: سرکار خانم دکتر گلناز مدرسی قوامی

استاد مشاور: سرکار خانم دکتر ویدا شقاقی

استاد داور: دکتر کورش صفوی

نگارنده:

هان ساتی هونگ

پایان‌نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته

آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان

بهمن ۱۳۸۹

فرم گردآوری اطلاعات پایان‌نامه‌ها
کتابخانه مرکزی دانشگاه علامه طباطبائی

عنوان: بررسی خطاهای نحوی ویتنامی‌زبانان در یادگیری زبان فارسی	
نویسنده / محقق: هان ساتی هونگ	
مترجم: ندارد	
استاد راهنما: دکتر گلناز مدرسی قوامی	
استاد مشاور / استاد داور: دکتر ویدا شقاقی / دکتر کورش صفوی	
کتاب‌نامه: دارد	واژه‌نامه: دارد
نوع پایان‌نامه:	☐ بنیادی ☐ توسعه‌ای ☒ کاربردی
مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد	سال تحصیلی: ۱۳۸۹ - ۱۳۹۰
محل تحصیل: تهران	
نام دانشگاه: علامه طباطبائی	دانشکده: ادبیات فارسی و زبان‌های خارجی
تعداد صفحات: ۱۱۴	گروه آموزشی: زبان‌شناسی و آموزش زبان فارسی به غیر فارسی‌زبانان
کلید واژه‌ها به زبان فارسی: خطاهای نحوی، خطاهای بین‌زبانی، خطاهای درون‌زبانی، زبان ویتنامی	
کلید واژه‌ها به زبان انگلیسی: Syntactic errors, Interlanguage errors, Intralanguage errors	
چکیده	
<p>الف. موضوع و طرح مسئله (اهمیت موضوع و هدف): موضوع تحقیق «بررسی خطاهای نحوی ویتنامی‌زبانان در یادگیری زبان فارسی» است. هدف از این تحقیق رسیدن به عوامل خطاهای نحوی ویتنامی‌زبانان در یادگیری زبان فارسی و همچنین تسهیل کردن یادگیری این زبان بوده‌است.</p> <p>ب. مبانی نظری شامل مرور مختصری از منابع، چارچوب نظری و پرسش‌ها و فرضیه‌ها: خطاها شیوه‌هایی از چگونگی یادگیری زبان را تعیین می‌کنند که یادگیرندگان چه راهکارها و روش‌هایی در کشف یک زبان در اختیار دارند. سؤال‌های این پایان‌نامه عبارتند از: ۱- خطاهای نحوی فارسی‌آموزان ویتنامی‌زبان در یادگیری و کاربرد زبان فارسی کدامند؟ ۲- منشأ خطاهای نحوی فارسی‌آموزان ویتنامی‌زبان چیست؟ فرضیه‌های این تحقیق شامل این موارد هستند: ۱- خطاهای نحوی فارسی‌آموزان ویتنامی‌زبان در انواع صورت‌های نحوی مشاهده می‌شوند. ۲- خطاهای نحوی</p>	

فارسی‌آموزان ویتنامی زبان از زبان مادری، فرایند یادگیری، راهبردهای ارتباطی و روش‌های آموزشی نشأت می‌گیرند.

پ. روش تحقیق شامل تعریف مفاهیم، روش تحقیق جامعه مورد تحقیق، نمونه‌گیری و روش‌های نمونه‌گیری، ابزار اندازه‌گیری، نحوه اجرای آن، شیوه گردآوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها: روش انجام این تحقیق توصیفی است و جمع‌آوری داده‌ها به صورت نوشتار است که از زبان‌آموزان خواسته شده که در سه نوبت انشاهایی با موضوع‌های مختلف بنویسند. جامعه آماری این پژوهش شامل ۵ نفر از دانش‌آموزان ویتنامی زبان است.

ت. یافته‌های تحقیق:

با تجزیه و تحلیل داده‌ها، انواع و تعداد خطاهایی که زبان‌آموزان مرتکب شده‌اند، مشخص گردیده است. این خطاها عبارتند از: ۱- خطاهای نحوی ناشی از انتقال زبان مادری در زبان مقصد (خطاهای بین‌زبانی) که دومین خطا در این پژوهش می‌باشد و ۱۱/۰۴ درصد از کل خطاها است. ۲- خطاهای نحوی ناشی از فرایند یادگیری زبان مقصد (خطاهای درون‌زبانی) که ۲/۴۰ درصد از کل خطاها را شامل می‌شود. ۳- خطاهای نحوی ناشی از راهبردهای ارتباطی با ۲/۷۰ درصد کل خطاها می‌باشد و سومین بسامد وقوع را در این تحقیق دارد. ۴- خطاهای نحوی ناشی از روش‌ها و مواد آموزشی پر بسامدترین خطاها است و ۸۰/۶۰ درصد از کل خطاها را نشان می‌دهند.

ث. نتیجه‌گیری و پیشنهادات

از نتایج این تحقیق این است که از میان انواع خطاهای نحوی، روش‌ها و موارد آموزشی بیشترین درصد خطاها را به خود اختصاص داده‌اند و درصد بعدی مربوط به خطای زبان مادری است. در واقع روش‌ها و موارد آموزشی عاملی مؤثرتر از انتقال بین‌زبانی (زبان مادری) و درون‌زبانی (فرایند یادگیری) در یادگیری زبان فارسی برای زبان‌آموزان ویتنامی زبان است. جهت بهبود فرایند یادگیری زبان‌آموزان ویتنامی، مطالعه انواع خطاهای زبانی (بین‌زبانی و درون‌زبانی) توسط معلمان، تهیه و تدوین کتب آموزشی مناسب، شیوه‌های آموزشی درست و نیز انجام تحقیقات دقیق‌تر در این فرایند لازم و ضروری می‌باشد.

صحت اطلاعات مندرج در این فرم براساس محتوای پایان‌نامه و ضوابط مندرج در فرم را گواهی می‌نمایم.

نام استاد راهنما:

سمت علمی:

نام دانشکده:

رئیس کتابخانه:

چکیده

در این تحقیق انواع خطاهای زبانی، در گونه نوشتاری زبان آموزان ویتنامی زبان بررسی شد. داده‌های این پایان‌نامه به صورت میدانی جمع‌آوری شد و پژوهشگر که خود یکی از گویشوران زبان ویتنامی می‌باشد، با بررسی انشاءهای ۵ زبان‌آموز و استخراج خطاهای زبانی و نحوی آنان، این داده‌ها را به دست آورده‌است. خطاهای ویتنامی‌زبانان در نگارش فارسی به صورت کلی به ۴ دسته تقسیم می‌شوند: ۱- خطاهای بین‌زبانی، ۲- خطاهای درون‌زبانی، ۳- راهبردهای ارتباطی، ۴. روش‌های آموزشی که بیشترین خطاها را به خود اختصاص داده‌اند.

واژه‌های کلیدی: خطاهای نحوی، خطاهای بین‌زبانی، خطاهای درون‌زبانی، راهبردهای ارتباطی، خطاهای آموزشی، آموزش زبان فارسی، زبان ویتنامی.

فهرست مطالب

فصل ۱. طرح تحقیق	۱
۱.۱. مقدمه	۲
۲.۱. معرفی تحقیق	۲
۳.۱. اهداف تحقیق	۲
۴.۱. اهمیت تحقیق	۴
۵.۱. سؤال‌ها و فرضیه‌ها	۵
۶.۱. روش‌شناسی تحقیق	۵
۷.۱. کلیاتی دوباره کشور ویتنام و زبان ویتنام	۶
۸.۱. مفاهیم و اصطلاحات تخصصی	۸
۹.۱. ساختار پژوهش	۹
فصل ۲. پیشینه مطالعات	۱۰
۱.۲. مقدمه	۱۱
۲.۲. زبان‌شناسی مقابله‌ای	۱۱
۳.۲. بررسی مقابله‌ای	۱۱
۴.۲. جنبه‌های مطالعات مقابله‌ای	۱۲
۵.۲. اهداف بررسی مقابله‌ای	۱۳
۶.۲. کاربرد آموزشی بررسی مقابله‌ای	۱۳
۷.۲. شیوه مقایسه زبان‌ها در بررسی مقابله‌ای	۱۵
۸.۲. فرضیه‌ها بررسی مقابله‌ای	۱۶
۱.۸.۲. فرضیه قوی	۱۷
۲.۸.۳. فرضیه ضعیف	۱۸
۳.۸.۳. فرضیه میانه	۱۸

۱۹	..... ۹.۲ ایرادها و محدودیت بررسی مقابله‌ای
۲۱	..... ۱۰.۲ پیشینه تحلیل خطاهای نحوی
۲۴	..... فصل ۳. ملاحظات نظری
۲۵	..... ۱.۳ مقدمه
۲۵	..... ۲.۳ تحلیل خطا
۲۶	..... ۳.۳ اهمیت خطاها
۲۷	..... ۴.۳ اهداف تحلیل خطاها
۲۸	..... ۵.۳ تفاوت خطا و اشتباه
۲۸	..... ۶.۳ روش تجزیه و تحلیل خطاهای زبانی
۲۹	..... ۷.۳ منابع خطا
۳۴	..... ۸.۳ فرضیه زبان میانی، نظام تقریبی و گویش منحصر به فرد
۳۷	..... ۹.۳ مراحل رشد زبان میانی
۳۸	..... فصل ۴. تجزیه و تحلیل داده‌ها
۳۹	..... ۱.۴ مقدمه
۳۹	..... ۲.۴ خطاهای نحوی ناشی از انتقال زبان مادری در زبان مقصد (خطاها بین‌زبانی)
۳۹	..... ۱.۲.۴ حرف اضافه
۴۱	..... ۲.۲.۴ حرف ربط
۴۳	..... ۳.۲.۴ عدم کاربرد نشانهٔ مفعولی «را»
۴۴	..... ۴.۲.۴ اسم
۴۵	..... ۵.۲.۴ کاربرد گروه اسمی به جای صفتی
۴۶	..... ۶.۲.۴ کاربرد فعل نامناسب
۴۶	..... ۳.۴ خطاهای نحوی ناشی از فرایند یادگیری زبان مقصد (خطاهای درون‌زبانی)
۴۷	..... ۱.۳.۴ قیاس نادرست

.....	۴.۴. خطاهای نحوی ناشی از راهبردهای ارتباطی	۴۸
.....	۴.۴.۱. تفسیر	۴۸
.....	۴.۴.۱.۱. تقریت	۴۹
.....	۴.۵. خطاهای نحوی ناشی از روش‌ها و مواد آموزشی (متن یادگیری)	۵۰
.....	۴.۵.۱. حرف اضافه	۵۰
.....	۴.۵.۲. حرف ربط	۵۴
.....	۴.۵.۳. نشانهٔ مفعولی «را»	۵۷
.....	۴.۵.۴. ضمیر	۵۹
.....	۴.۵.۵. کاربرد صفت اشارهٔ نامناسب	۶۲
.....	۴.۵.۶. مقوله نامناسب	۶۲
.....	۴.۵.۷. «ی» نکره	۶۴
.....	۴.۵.۸. کسرهٔ اضافه	۶۷
.....	۴.۵.۹. اسم	۶۸
.....	۴.۵.۱۰. فعل	۷۰
.....	۴.۵.۱۰.۱. زمان فعل	۷۰
.....	۴.۵.۱۰.۲. شمار و شخص	۷۴
.....	۴.۵.۱۰.۳. وجه فعل	۷۷
.....	۴.۵.۱۰.۴. حذف فعل	۷۸
.....	۴.۵.۱۰.۵. کاربرد نامناسب فعل	۷۹
.....	۴.۵.۱۰.۶. کاربرد جزء فعلی نامناسب در فعل مرکب	۸۳
.....	۴.۵.۱۰.۷. صورت محاوره‌ای در نوشتار	۸۴
.....	۶.۴. تحلیل آماری داده‌ها	۸۵
.....	فصل ۵. نتیجه‌گیری	۸۹
.....	۵.۱. مقدمه	۹۰
.....	۵.۲. یافته‌ها و نتایج پژوهش	۹۰

۳.۵. پیشنهادات ۹۵

کتابنامه ۹۷

منابع فارسی ۹۸

منابع انگلیسی ۱۰۰

منابع از اینترنت ۱۰۳

واژه‌نامه ۱۰۴

فارسی - انگلیسی ۱۰۵

انگلیسی - فارسی ۱۱۰

فصل اول

طرح تحقیق

۱.۱. مقدمه

در فصل اول تحقیق حاضر ابتدا به معرفی تحقیق پرداخته و هدف‌های تحقیق و ضرورت و اهمیت آن بررسی می‌شود. پس از مطرح نمودن سؤال‌ها و فرضیه‌های تحقیق و تعریف اصطلاحات تخصصی طرح، روش‌شناسی تحقیق مطرح می‌شود که شامل نوع روش تحقیق، روش گردآوری داده‌ها، جامعه آماری، روش نمونه‌گیری، حجم نمونه و روش گردآوری اطلاعات و داده‌ها خواهد بود. سپس به کلیاتی درباره زبان ویتنامی اشاره خواهد شد و مفاهیم و اصطلاحات خصوصی تعریف می‌شود. در انتها به ساختار پژوهش نیز اشاره خواهد شد.

۲.۱. معرفی تحقیق

این تحقیق در نظر دارد زبان فارسی گروهی از ویتنامی‌زبانان را با استفاده از روش تحلیل خطاها مورد بررسی قرار داده و خطاهای نحوی آنها را در نوشتن انشاء به زبان فارسی بررسی و توصیف کند. تحلیل خطا می‌تواند بینش‌های مهمی را درباره یادگیری زبان دوم ارائه دهد و در امر آموزش زبان ارزش و فایده بسیاری داشته باشد. خطاها منابع مهمی هستند که با استفاده از آنها می‌توان کارکرد آموزندگان را توضیح داد. به همین دلیل، محقق علاقه‌مند به بررسی این موضوع می‌باشد و تلاش خواهد کرد خطاهایی را که زبان‌آموزان در زمینه نحوی دارند، جمع‌آوری کرده مورد تجزیه و تحلیل قرار دهد تا به این ترتیب حوزه‌های مشکل‌زای زبان فارسی برای زبان‌آموزان مشخص شده و به دنبال آن منبع و عامل خطاها معلوم گردد و در نهایت راهکارهایی برای رفع این خطاها ارائه شود. این تحقیق خطاهای نحوی فارسی‌آموزان ویتنامی‌زبان را مورد بررسی قرار داده و داده‌ها از طریق انشاء جمع‌آوری شده است. از زبان‌آموزان، انشاء جمع‌آوری شد و پس از هر بار انشاء‌نویسی خطاهای آنها ثبت شد. بنابراین پیکره زبانی این تحقیق از نوشتار طبیعی زبان‌آموزان گردآوری شده و از نظر نحوی مورد بررسی قرار گرفته است.

۳.۱. اهداف تحقیق

اهداف تحقیق حاضر از چند جنبه قابل بررسی است:

هدف عمومی این تحقیق دستیابی به عوامل خطاهای نحوی ویتنامی‌زبانان در نگارش و کاربرد زبان فارسی است.

هدف ویژه این تحقیق عبارت است از بررسی خطاهای نحوی فارسی‌آموزان ویتنامی‌زبان در کاربرد زبان فارسی.

هدف نظری بررسی خطاها از نظر کورد^۱ (۱۹۷۱) درک فرایند یادگیری زبان است و اطلاعاتی نظیر این که زبان‌آموزان چه مطالبی را می‌آموزند و این مطالب را چگونه می‌آموزند، در اختیار محقق قرار می‌دهد. از نظر کشاورز (۱۹۹۴) نیز بخش نظری بررسی خطاها به فرایندها و راهبردهای یادگیری زبان دوم و شباهت‌های آن با فراگیری زبان اول ارتباط دارد. به نظر فیژیاک^۲ (۲:۱۹۸۵) بررسی نظری خطاها توصیفی کلی از تفاوت‌ها و شباهت‌های میان دو یا چند لایه زبان را به دست می‌دهد. این بررسی‌ها انگاره دقیقی را برای بررسی و مقایسه آنها فراهم می‌کند.

از نظر کشاورز (۱۹۹۴) هدف عملی بررسی خطاها کاملاً کاربردی و آموزشی است و عبارت است از سازمان‌دهی دوره جبرانی، آماده کردن مواد آموزشی و راهبردهای آموزش مناسب براساس یافته‌ها. از نظر فیژیاک (۲:۱۹۸۵) نیز جنبه کاربردی تحلیل خطاها می‌تواند چارچوبی را برای مقایسه زبان‌ها فراهم نماید و اطلاعاتی را برای اهدافی چون آموزش، ترجمه و غیره به دست دهد.

از اهداف عملی تحقیق‌هایی از این دست می‌توان به تعیین حوزه‌های خطا و علل و عوامل آنها اشاره نمود. هدف کاربردی دربردارنده راهکارهای ویژه آموزش برای معلمان است تا در جهت بهبود وضع آموزش مورد بهره‌برداری قرار گیرند. پس می‌توان گفت که از تحلیل خطاهای دانش‌آموزان، هم آموزگاران با خطاها آشنا می‌شوند و هم طراحان کتاب‌های درسی می‌توانند با الهام گرفتن از چنین تحقیقاتی روش تدریس و مطالب درسی خاصی را برگزینند تا زبان‌آموزان را سریع‌تر و بهتر به هدف یادگیری زبان دوم برسانند.

---

^۱ . Corder

^۲ . Fisiak

۴.۱. اهمیت تحقیق

تجزیه و تحلیل خطاها، یکی از روال‌های کشف معلم برای درک این مسئله است که باید روی کدام ویژگی‌های زبان تمرکز کند. اگر تحلیل مقابله‌ای^۱ به درستی با تحلیل خطاها و آزمون‌ها همراه شود، می‌تواند پیش‌بینی‌های ارزنده‌ای را در این زمینه انجام دهد. بررسی و توصیف خطاهای پیشرفتی زبان‌آموزان برای معلم اهمیت زیادی دارد و وی را قادر می‌سازد تا این فرایندها را کنترل کند یا حداقل برای پیشرفت زبان‌آموزان از آنها استفاده کند. شریدار^۲ می‌گوید خطاهایی که زبان‌آموزان در فرایند یادگیری زبان دوم یا زبان خارجی مرتکب می‌شوند، همیشه بیشترین عامل نگرانی معلمان و نویسندگان کتاب‌های درسی بوده‌اند. با این حال یک رویکرد نظام‌مند برای پرداختن به خطاها، در تلاش به منظور توضیح منشأ زبان‌شناختی، نظم، قابل پیش‌بینی بودن و متغیر بودن آنها تقریباً کار جدیدی است (فیژباک، ۱۹۸۵:۲۰۷).

یکی از اهداف بررسی خطاها، تلاش در جهت آسان کردن یادگیری زبان مقصد است. تحلیل خطاها به سبب بینش‌هایی که برای راهبردهای به کار گرفته شده در یادگیری زبان دوم و به طور کلی برای یادگیری زبان فراهم می‌کند، از اهمیت زیادی برخوردار است. توصیف و تحلیل ویژگی‌ها و راهبردهای یادگیری به پیشرفت روش‌های آموزشی کمک می‌کند که نهایت استفاده را از روش یادگیری زبان توسط زبان‌آموز می‌کنند. مشاهده نزدیک یادگیری زبان دوم به همراه بررسی‌های یادگیری زبان‌ها در موقعیت‌های کلاس‌های رسمی می‌تواند بخش عمده‌ای از داده‌های دستورهای آموزشی را فراهم کند. به طور کلی خطاهای یک زبان‌آموز شواهدی را از نظام زبانی‌ای به دست می‌دهند که او در یک نقطه زمانی خاص از دوره آموزشی به کار می‌برد. کورد (۱۹۲۷) می‌گوید خطاها و تحلیل آنها برای سه گروه از افراد مهم و قابل بررسی هستند:

۱. معلم: خطاها به معلم نشان می‌دهند که زبان‌آموز تا چه اندازه پیشرفت کرده و چه چیزی را هنوز باید یاد بگیرد.

۲. پژوهشگر: خطاها شواهدی را در دسترس پژوهشگر می‌گذارند تا بدانند زبان چگونه یاد گرفته

می‌شود.

^۱. Contrastive Analysis (CA)

^۲. Sridhar

۳. زبان‌آموز: خطا کردن روشی است که زبان‌آموز برای آزمایش فرضیه‌های خود درباره ماهیت

زبان موردنظر در دست دارد.

۱. ۵. سؤال‌ها و فرضیه‌ها

۱.۵.۱. سؤال‌های تحقیق

۱. خطاهای نحوی فارسی‌آموزان ویتنامی زبان در یادگیری و کاربرد زبان فارسی کدامند؟

۲. منشأ خطاهای نحوی فارسی‌آموزان ویتنامی زبان چیست؟

۱.۲.۵. فرضیه‌های تحقیق

۱. خطاهای نحوی فارسی‌آموزان ویتنامی زبان در انواع صورت نحوی مشاهده می‌شوند.

۲. خطاهای نحوی فارسی‌آموزان ویتنامی زبان از زبان مادری، فرایند یادگیری، راهکارهای ارتباطی

و روش‌های آموزشی نشأت می‌گیرد.

۱. ۶. روش‌شناسی تحقیق

جامعه آماری این تحقیق غیرفارسی‌زبانان ویتنامی هستند. این آزمودنی‌ها همگی ویتنامی‌زبان می‌باشد و فارسی را به عنوان زبان دوم می‌آموزند. برای گردآوری داده‌ها از زبان‌آموزان خواسته شد تا درباره موضوعی، متنی بنویسند. پس از جمع‌آوری انشاء از زبان‌آموزان، کلیه خطاهای نحوی در انشاءها شناسایی شده و سپس خطاهای به دست آمده بازسازی و توصیف شدند. پس از مشخص کردن منبع و منشأ خطاها، این خطاها برحسب نوع، طبقه‌بندی شدند و در نهایت طبق یافته‌های تحقیق، نتیجه‌گیری انجام شد.

تفاوت‌های فردی، جنسیت، سن، تفاوت در روش یادگیری، تجربه و شرایط زندگی در هر فرد زبان‌آموز نادیده گرفته شد. به عبارت دیگر، نگارنده بدون در نظر گرفتن چنین ملاک‌هایی به بررسی آزمودنی‌ها پرداخته است. به این معنی که نگارنده به دنبال آن بود تا افرادی را برای آزمون برگزیند که تنها زبان مادری‌شان ویتنامی باشد.

۷.۱. کلیاتی درباره کشور ویتنام و زبان ویتنامی

۱.۷.۱. کشور ویتنام

جمهوری سوسیالیستی ویتنام با مساحت ۳۳۰۳۶۳ کیلومتر مربع در قسمت شرقی شبه جزیره هند و چین در منطقه جنوب شرقی آسیا واقع شده است. ویتنام از شمال با جمهوری خلق چین همسایه است و از شرق به خلیج تونکی^۱ و دریای چین جنوبی محدود است. این کشور از غرب با کشور لائوس و در قسمت جنوب غرب با کشور کامبوج مرز مشترک دارد. ویتنام از جنوب نیز به دریای چین جنوبی محدود است. ویتنام باریکه طویلی به طول یک هزار مایل می‌باشد که از کرانه دلتای رود مکونگ^۲ در جنوب تا مرز چین در شمال به طول ۱۶۵۰ کیلومتر امتداد دارد. طول سواحل این کشور ۳۴۴۴ کیلومتر است.

به طور کلی ویتنام از سه منطقه شمالی، منطقه مرتفع مرکزی و دلتای رود مکونگ تشکیل شده است. از نظر جغرافیای طبیعی این کشور باریکه طویلی به طول یک هزار مایل از دلتای رود مکونگ در جنوب تا دلتای رود سرخ در شمال امتداد دارد. دو رودخانه اصلی کشور، رود مکونگ و رود سرخ می‌باشند. رود مکونگ به طول ۴ هزار کیلومتر و دلتای آن در جنوب به عنوان بزرگترین رود جنوب شرق آسیا و هفتمین رود قاره آسیا می‌باشد که از کشورهای چین، تایلند و لائوس و کامبوج گذشته به ویتنام وارد می‌شود. رود سرخ و دلتای آن در شمال محل اصلی تشکیل مدنیت در این کشور بوده است (پایگاه اینترنتی ویکی‌پدیا).

ویتنام دارای ۵۴ قوم است که یک قوم آن اصلی و بقیه اقوام، کم جمعیت می‌باشند. نام قوم اصلی ویت^۳ یا کین^۴ است و اکثر آنها در ناحیه مرتفع ساحلی زندگی می‌کنند. اقوام دیگر در تپه‌ها ساکن هستند. بعضی از اقوام فرعی مدت مدیدی در ویتنام زندگی کرده‌اند، حال آن که بعضی دیگر به آنجا مهاجرت کرده‌اند، مثل قوم ها^۵ در جنوب ویتنام. هم‌اکنون ویتنام در زمینه‌های مختلف اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و غیره با کشورهای دیگر ارتباط دارد و به سوی آینده‌ای روشن و توسعه یافته پیش می‌رود (پایگاه اینترنتی ویکی‌پدیا).

^۱ . Tonki

^۲ . Me Kong

^۳ . Viet

^۴ . Kinh

^۵ . Hoa

۲.۷.۱. زبان و خط در ویتنام

ویتنامی، زبان رسمی و اصلی در ویتنام می‌باشد. ۸۵ درصد ساکنان ویتنام و نزدیک به سه میلیون ویتنامی در کشورهای خارجی (به خصوص در آمریکا) به این زبان تکلم می‌کنند. با توجه به تحقیقات و پژوهش‌های علمی، اکثر زبان‌شناسان پذیرفته‌اند که زبان ویتنامی متعلق به شاخه جنوب آسیا، در منطقه جنوب شرقی آسیا می‌باشد و با زبان مونگ^۱ از یک شاخه و خانواده است. زبان ویتنامی از طریق تمدن کشاورزی که امروزه در شمال رودخانه مکونگ و رودخانه ما^۲ قرار دارد، به وجود آمد. از دیرباز، زبان ویتنامی، زبان روزمره مردم بوده است. ویتنامی جزء زبان‌های نواختی^۳ است.

در آغاز قرن ۱۱ میلادی، با تأثیر از نظام نوشتاری چینی قدیم، خط جدیدی به نام نوم^۴ برای مردم ویتنام شکل گرفت و متون زیادی به خط نوم نوشته شد. با گسترش خط نوم، ادبیات ویتنام رو به پیشرفت نهاد و این خط جایگاه خاصی در ویتنام یافت.

در قرن ۱۹ میلادی، نیروهای استعماری فرانسه به ویتنام هجوم آوردند و ویتنام را تحت سلطه خود گرفتند. در نتیجه، به جای خط چینی قدیم، خط لاتین مسلط شد. بعدها مبلغ‌های مذهبی اروپایی به خصوص الکساندر دو رود^۵ در ویتنام، خط چوک کوک گو^۶ را که با حروف لاتینی نوشته می‌شود، اختراع کرد. پس در ویتنام، خط لاتین جای خط چینی را گرفت و هم‌زمان با این اتفاق زبان ویتنامی از زبان فرانسه تأثیر پذیرفت. چوک کوک گو از ۲۷ حرف الفبایی و ۶ نشانه نواختی شکل گرفت. رفته رفته چوک کوک گو کاملاً جای خط چینی را گرفت و سرانجام، در سال ۱۹۴۵ میلادی چوک کوک گو خط رسمی و اداری کشور ویتنام شد (بایگاه اینترنتی ویکی‌پدیا).

1 . Muong

2 . Ma

3 . tone languages

4 . Nom

5 . Alexandre de Rhode

6 . Chu quoc ngu

۸.۱. مفاهیم و اصطلاحات تخصصی

۱. زبان‌آموز^۱: زبان‌آموز یا آموزنده به شخصی اطلاق می‌شود که در روند یادگیری زبان دوم شرکت دارد (لارسن^۲ و همکاران، ۱۹۹۱).
۲. زبان اول^۳: زبان مادری یا زبان بومی هر فرد زبان اول (L1) او فرض می‌شود. در این پژوهش منظور از زبان اول، زبان ویتنامی است.
۳. زبان دوم^۴: زبان دوم، زبان هدف یا مقصد آموزنده‌ای است که در محیط اجتماعی آن زبان زندگی می‌کند. این زبان وسیله ارتباط در جامعه و زبان رسمی کشور است. افراد جامعه با همین زبان رسمی ارتباط برقرار می‌کنند، به مدرسه می‌روند و استخدام می‌شوند. آموزنده برای این که بتواند در فعالیت‌های اجتماعی و محیط اطراف خود سهم باشد، باید به این زبان تسلط کافی داشته باشد (فلاحی، ۱۹۹۱). باید گفت که زبان دوم با زبان خارجی^۵ تفاوت دارد. زبان خارجی زبانی است که در جامعه به کار نمی‌رود. در این پژوهش منظور از زبان دوم زبان فارسی است.
۴. خطا^۶: خطای زبانی، انحراف نظام‌مندی است که آموزنده در زبانی که هنوز به آن تسلط ندارد، ندارد، مرتکب می‌شود (کوردر، ۱۹۶۷). از نظر ریچاردز^۷ (۱۹۷۴) خطای زبانی یعنی کاربرد یک مقوله مقوله زبانی به نحوی که گویشوران آن زبان، آن نشانه یادگیری را نادرست تلقی کنند.
۵. بررسی خطا: بررسی خطا یعنی مطالعه و بررسی خطاهایی که زبان‌آموزان در یادگیری زبان دوم مرتکب می‌شود (همان، ۱۲۷).
۶. زبان میانی^۸: گونه‌ای از زبان مقصد که در یادگیرندگان آن به هنگام یادگیری ایجاد می‌شود. از نظر ضیاءحسینی (۱۹۹۹: ۱۲۲) زبان میانی زبان‌آموزان، هم قواعد زبان بومی و هم زبان مقصد را داراست. همچنین دارای قواعدی است که جزء هیچ یک از دو زبان بومی و مقصد نیست.

1. language learner

2. Larsen et al.

3. first language

4. second language

5. foreign language

6. error

7. Richards

8. interlanguage

۷. انتقال^۱: از نظر الیس^۲ (۱۹۶۵) انتقال عبارت است از این فرضیه که یادگیری مورد (الف) بر یادگیری مورد (ب) تأثیر خواهد گذاشت. منظور از موارد (الف) و (ب) به ترتیب زبان اول و زبان دوم است. به عبارت دیگر، «زمانی که یادگیری قبلی یادگیری بعدی را تحت تأثیر قرار دهد، انتقال صورت می‌گیرد» (جیمز^۳، ۱۹۸۱).

۸. خطای بین زبانی^۴: خطای بین زبانی عبارت است از خطایی که از انتقال زبان مادری زبان آموز زبان آموز به وجود می‌آید (ریچاردز، ۱۹۹۲: ۱۸۷).

۹. خطای درون زبانی: خطاهای ایجاد شده به وسیله زبان مقصد یا زبان خارجی خطای درون زبانی یا پیشرفتی نامیده شده‌اند (ضیاءحسینی، ۱۹۹۹: ۱۶۲).

۹.۱. ساختار پژوهش

این پژوهش شامل پنج فصل است. فصل اول، مقدمه تحقیق است و شامل کلیاتی درباره زبان ویتنامی، معرفی تحقیق، سؤالها، فرضیه‌ها و ضرورت و اهمیت تحقیق می‌باشد. فصل دوم، پیشینه تحقیق است که به مباحثی چون پیشینه زبان‌شناسی مقابله‌ای، بررسی مقابله‌ای و هدفهای بررسی مقابله‌ای می‌پردازد. فصل سوم که به چارچوب نظری تحقیق مربوط می‌شود، به مباحثی چون اهداف تحلیل خطاها، تمایز خطا و اشتباه، شیوه تحلیل خطاها، طبقه‌بندی خطاها، منابع خطا و فرضیه زبان میانی اختصاص دارد. فصل چهارم به تجزیه و تحلیل داده‌ها می‌پردازد. در این فصل خطاهای ویتنامی-زبانان در نگارش و کاربرد زبان فارسی طبقه‌بندی شده، نوع، تعداد و درصد آنها مشخص می‌شود. در فصل پنجم که شامل خلاصه و نتیجه‌گیری است، نتایج تحقیق و پیشنهادهایی برای بهبود راهکارهای آموزش و تحقیقات بعدی ارائه می‌شود. پیوست پژوهش حاضر شامل واژه‌نامه فارسی به انگلیسی و انگلیسی به فارسی می‌باشد.

---

1 . transition

2 . Ellis

3 . James

4 . interlanguage error

فصل دوم

پیشینه مطالعات

۱.۲. مقدمه

در فصل حاضر، تحلیل مقابله‌ای را در آموزش زبان دوم بررسی می‌کنیم و پس از آن به معرفی سوابق و کارهایی که در زمینه تحلیل خطا در این زمینه انجام شده، می‌پردازیم.

۲.۲. زبان‌شناسی مقابله‌ای^۱

زبان‌شناسی مقابله‌ای بخشی از زبان‌شناسی کاربردی^۲ است که به مقایسه دو یا چند زبان می‌پردازد تا شباهت‌ها و تفاوت‌های آنها را مورد مطالعه و بررسی قرار دهد (فیثیاک، ۱۹۸۵:۱). مقایسه و مقابله بین زبان‌ها همواره مورد توجه زبان‌شناسان بوده و برپایه اهدافی خاص صورت گرفته است. برای مثال محققان آموزش زبان از زبان‌شناسی مقابله‌ای برای مشخص کردن شباهت‌ها و تفاوت‌ها زبان مادری و زبان خارجی استفاده می‌کنند.

۳.۲. بررسی مقابله‌ای

بررسی مقابله‌ای روشی برای مطالعه زبان است و با زبان‌شناسی مقابله‌ای و رشته‌های خاصی از زبان‌شناسی کاربردی مانند آموزش زبان خارجی و ترجمه ارتباط دارد.

اولین زبان‌شناسی که بررسی مقابله‌ای را مطرح کرد، فرایز^۳ (۱۹۴۵) می‌باشد. وی چنین ادعا نمود که کارآمدترین مواد آموزشی همان‌هایی هستند که بر مبنای توصیف علمی زبان دوم و براساس سنجش و مقایسه با توصیف علمی زبان اول بنا نهاده می‌شوند.

لدو^۴ (۱۹۵۷) گفته فرایز را چنین تأویل و تکمیل کرد: «افراد به انتقال صورت‌ها و معنی‌ها و توزیع آن از زبان و فرهنگ مادری و بومی خود به زبان و فرهنگ خارجی متمایلند».

زبان‌شناسان ساختگرا به همراه روان‌شناسان رفتارگرا معتقدند که عادت‌های زبان دوم معمولاً با عادت‌های زبان مادری متفاوتند و عادت‌های زبان بومی که در طول دوران کودکی به عنوان شاخه‌ای از فرایندهای رشدی کسب می‌شوند، با اکتساب زبان دوم تداخل دارند. فراگیران ویژگی‌های زبان دوم را به زبان اول انتقال می‌دهند (کشاورز، ۱۹۹۴: ۴-۵).

^۱ . contrastive linguistic

^۲ . applied linguistics

^۳ . Fries

^۴ . Lado

جیمز (۱۹۸۱:۱۴) می‌گوید: زبان‌آموزان تمایل دارند که صورت، معنی و توزیع این دو را از زبان و فرهنگ بومی خود به زبان و فرهنگ زبان دوم انتقال دهند. منظور از انتقال، انحراف از هنجارهای زبان است که در گفتار دوزبانه‌ها در اثر آشنایی آنها با بیش از یک زبان اتفاق می‌افتد. واین‌ریش^۱ (۱۹۵۳) معتقد است که هر چه تفاوت میان دو نظام زبانی بیشتر باشد، یادگیری نیز مشکل‌تر شده و تداخل بیشتری صورت می‌گیرد. اما استاکول و همکاران^۲ (۱۹۶۵) پس از انجام پژوهش‌های متعدد اظهار داشتند که در امر یادگیری زبان مقصد عناصر زبانی جدید لزوماً سخت‌ترین و عناصر مشابه ساده‌ترین عناصر نیستند.

۴.۲. جنبه‌های مطالعات مقابله‌ای

مطالعات معمولاً دو نوع دارد: (۱) مطالعات نظری یا محض (۲) مطالعات کاربردی. مطالعات نظری، تشابهات و تفاوت‌های میان دو زبان را توصیف می‌کند. با این نوع مطالعات، فراهم کردن نمونه دقیقی برای مقایسه زبان‌ها مشخص می‌شود و عناصر قابل مقایسه و روش مقایسه هم مشخص می‌شوند. مطالعات کاربردی با استفاده از یافته‌های مطالعات نظری، چارچوبی را برای مقایسه فراهم کرده اطلاعات لازم را برای اهدافی ویژه مانند آموزش، بررسی دوزبانگی، ترجمه و غیره به دست می‌دهد. مطالعات مقابله‌ای کاربردی باید علاوه بر انتخاب واقعیت‌های مربوط به مطالعات نظری و ارائه آنها برای یک هدف خاص، از حوزه زبان‌شناسی محض نیز برآید (فیژیاک، ۱۹۸۵:۸). بنا به نظر ضیاء‌حسینی (۱۹۹۴) تاریخ زبان‌شناسی مقابله‌ای نشان می‌دهد مطالعات مقابله‌ای که تنها براساس ساختارهای زبانی ارائه شود، کامل نیست. در حقیقت هر شیوه‌ای که تأثیر عوامل فرازبانی را بر فرایند تولید زبان نادیده بگیرد، ناقص به شمار می‌آید، زیرا علائم زبانی تنها جزئی از پیام انتقال یافته‌اند.

^۱ . Weinreich

^۲ . Stockwell et al.